№ 36 Մարտի 9 (21) 1879 Մարտի 9 (21) № 36

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբ., կէս տարւանը 6 ռուբ.

Բաժանորդագրվում են միայն խմբագրատան մէջ

Թղթակցութիւնները ուղարկվում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողին 7 կոպէկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կաթոլիկ հայերի աղօթատունը.—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Ալեքսանդրապոլից. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Բեռլինի թղթակցութիւն.—Արտաքին լուրեր.—Յայտարարութիւններ.—Հեռագրեր.—Բանասիրական. Հաց ենք.

ԿԱԹՈԼԻԿ ՀԱՅԵՐԻ ԱՂՕԹԱՏՈՒՆԸ

Երբ հիմնվեցաւ Թիֆլիսում հայ-կաթոլիկների աղօթատունը, սկզբից նրա մէջ առաջ ժամասացութիւնը կատարվում էր հայերէն լեզուով. Փոքր առ փոքր մեր կաթոլիկ հայերը խորշելով իրանց ազգութենից, սկսեցին իրանց ոչ թէ հայ, այլ վրացի անուանել, թէև նրանց մէջ ոչ մի վրացի երբէք չը կար և մինչև այժմ առաջ Թիֆլիսում ոչ մի վրացի կաթոլիկ չը կայ,—նրանք սկսեցին մտցնել իրանց ժամասացութեան մէջ վրաց լեզուն. Երբ բազմացան Թիֆլիսում լեհացիներ, ֆրանսիացիներ, իտալացիներ և կաթոլիկ գերմանացիներ, նոյն եկեղեցու ժամասացութեան մէջ մտցվեցաւ և լատինական լեզուն.

Այսպիսով Թիֆլիսի կաթոլիկ աղօթատան մէջ տիրապետում են այժմ երեք լեզուներ՝ լատիներէն, վրացերէն և հայերէն, թէև կաթոլիկներից ոչ մինը չէ ուզում խոստովանել, թէ հայ է։

Վերջերս հաւաքական կաթոլիկները ուզեցին ունենալ իրանց սեփական կաթոլիկ աղօթատուն, որտեղ ժամասացութեան մէջ գործածվէր միմիայն լատինական լեզուն. Նրանք հասան իրանց նպատակին. Թոյլտուութիւն ստանալով կառավարութենից, նրանք գրաւական միջոցներ ժողովեցին և հիմնեցին իրանց սեփական եկեղեցի Թիֆլիսի Կուկիա անուանված թաղում.

Վերջին ժամանակներս հայ կաթոլիկների թիւը Թիֆլիսում սկսեց աճել. Ախալքալաքից, Ախալցխայից և այլ գաւառական քաղաքներից մեր քաղաքը եկած կաթոլիկ հայերի թւին աւելացան այն կաթոլիկ հայերը, որոնք զանազան գործերով մեծ բազմութեամբ գալիս են այժմ Կովկասեան մայրաքաղաքը Ռուսաստանին միացած նոր նահանգներից։

Եւ այդ կաթոլիկ հայերը մոլորված մնացին։ Նրանք առաջ Թիֆլիսում չունէին մի աղօթատուն, որտեղ եկեղեցական ժամասացութիւնը կատարվէր իրանց մայրենի լեզուով։ Նրանք սովորված են գնալ կամ լատինական կաթոլիկ եկեղեցի, կամ վրաց կաթոլիկ եկեղեցի։

Այն երկրում, որտեղ զետեղված են հայ-կաթոլիկները, նրանք իրանց եկեղեցական ծէսերը և արարողութիւնները իրանց մայրենի լեզուով են կատարում։ Հայ-կաթոլիկ եկեղեցին ամեն տեղ պահպանեց իր ազգային յատկութիւնը, ու մի տեղ հայ-կաթոլիկները չեն մտցրել իրանց եկեղեցու ժամասացութեան մէջ լատինական կամ մի այլ լեզու....

Հակառակը պատահեց միմիայն Թիֆլիսում։ Այսօրուայ ամեն դասակարգութեան Թիֆլիսեցի հայը մեծ հակում ունի դէպի իր ազգութեան ուրանալը....

Այսպիսով Թիֆլիսեցի հայ-կաթոլիկը հանդիսացաւ բուն Թ ի ֆ լ ի ս ե ց ի հայ.... Բայց, ինչպէս ասացինք, տարաքաղաքացի կաթոլիկ հայերը այժմ մոլորված մնացին, չունենալով իրանց սեփական աղօթատուն, զրկված մայրենի լեզուով կատարված եկեղեցական ժամասացութենից։

Մենք լսում ենք որ այդ տեսակ խառն ու շփոթ դրութեամբ չը գոհանալով, Մխիթարեան ուխտին պատկանող կաթոլիկ հայերի քահանան, հայր Զօրայրը, թողեց Թիֆլիսը և հեռացաւ Պօլիս։

Կաթոլիկ հայերին այժմ համոզում են պահպանել իրանց եկեղեցու մէջ իրանց ազգային, մայրենի լեզուն, կը թող միայն նոյնը անել, ինչ որ արել են մեր քաղաքի լատինական, տարազգի կաթոլիկները, ֆրանսիացիներ, իտալացիներ, լեհացիներ ու գերմանացիներ, այն է՝ թոյլտուութիւն խնդրել իրանց սեփական աղօթատուն կառուցանելու, միջոցներ ժողովել և իրագործել իրանց մտադրութիւնը։

Մենք հաւատացած ենք որ նրանց չեն պակասի նիւթական միջոցները այս բարի գործի համար, մենք հաւատացած ենք որ և հայ լուսաւորչականները իրանց [illegible]

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՑ ԵՆՔ

[illegible]

[illegible]

*) [illegible]

[illegible]

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՑ

12 մարտի

[illegible]

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible]